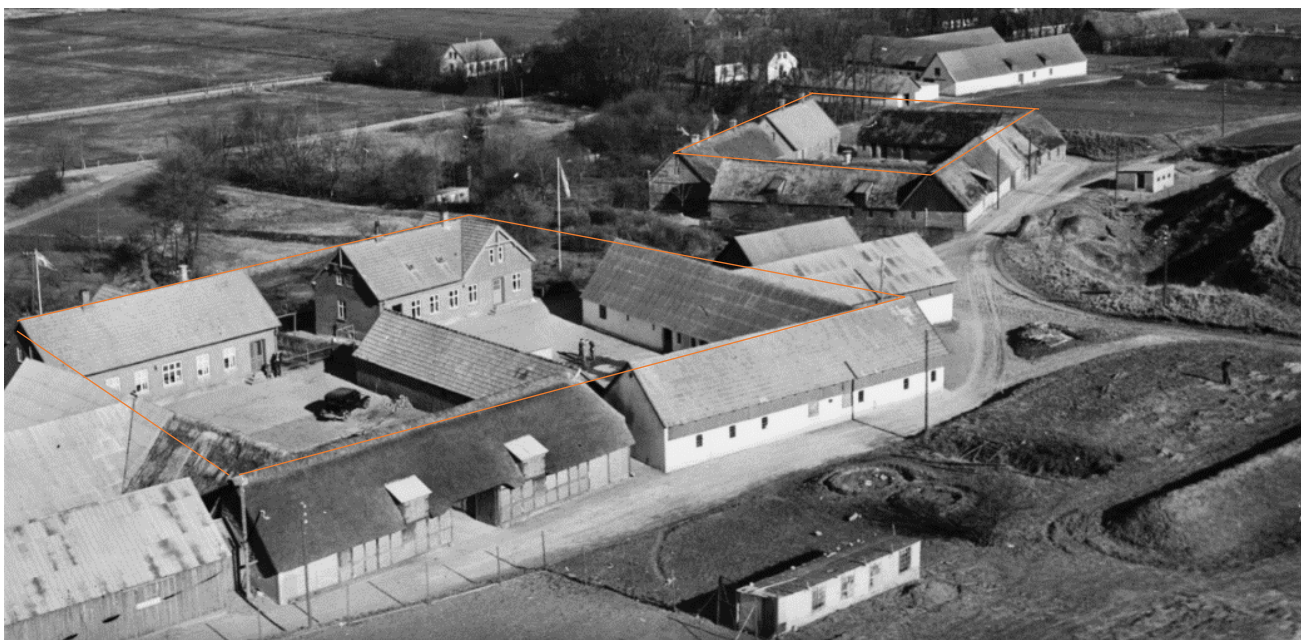

Grund med sine 2 tvillingegårde

AF JENS ANKER LAURSEN

Grund er en lille landsby i Fausing Sogn beliggende ned til Grund Fjord. Der er fundet spor af mennesker tilbage til den tidlige stenalder, området har jo været perfekt med høje skrænter ned til vandet.

Grund gør sig bemærket med sine to tvillinggårde.

I 1856 blev alle gårdene, som dengang var fæstegårde under Gl. Estrup, købt fri. Byen bestod da af fire gårde tre husmandssteder og et bolsted. De fleste mindre landbrug ernærede sig også med fiskeri og tagskær på fjorden.

Den ene af tvillinggårdene blev i 1854 købt fri af min tiptip-oldefar Laurs Madsen, den har siden været i min families eje. I 1960, efter mit giftermål med Inge Høegh Olesen, overtog vi gården som 6. generation.

I 1990 købte vi den anden tvillinggård, som fra 1854 havde været i familien Kvists eje.

Søren Kvist døde i 1944, han var i en årrække sognerådsformand i Fausing Sogn, efter ham overtog en ugift søn og datter gården. Stuehusene til de to gårde blev i henholdsvis 1912 og 1913 erstattet med to nye, det var murermester Mikkelsen fra Spidsborg og hans broder Anton Mikkelsen, der dengang boede oven for Fausingbakken, hvor der i dag er rideskole.

Prisen for at bygge et stuehus på 250 m² var i 1913 5.600 kr., og så var det gamle også fjernet.

De to andre tvillinggårde var også i samme familieeje helt op til 1980, især husker jeg familien Ajs Mikkelsen og Stine, de boede sammen med en søn, Karl og datteren Mette.

Karl havde en grusgrav i Drammelstrup, hvor han med sine to heste og to kassevogne kørte sand og grus til det meste af Rougsø Herred, det blev en lang dag inden han kom hjem. Nabogården var fra 1915 ejet af Mogens Andersen. Den er gennem de sidste 30 år handlet med flere gange. Mogens Andersen var lidt af en kværlant. Han forsøgte flere gange at melde far til politiet, men til sidst fik han brev fra politimestren, dersom det fortsatte kunne det medføre fængselsstraf, da det kom ind under injurie paragraffen, så sluttede det.

Ned af Jordrampen boede Valdemar og Katrine sammen med Valdemars mor, det var et af de sidste Bolsteder i Danmark med 8 ha jord. Det er nu revet ned og bygget nyt, og det ejes nu af Michel og Karen.

Næste ejendom på Jordrampen har været handlet med mange gange gennem årene, den ejes nu af Inge Lise og Heinc, der har moderniseret den så den nu er en perle for byen.

Går vi videre af vejen ned mod banen. Engholm var ejet af Anders Andersen (Ajs Ajsen). Han var også tidligere sognerådsformand i Fausing Sogn. Gården har gennem årene haft forskellige ejere. Den nuværende, Lars Jensen købte gården i 2008, han har siden købt jorden fra Ruth og Thorkild Nielsens gård, så det nu er den eneste større gård i Grund.

Ruth og Thorkild købte i 1959 gården efter familien Foged, der havde ejet den siden den var fæstegård.

Familien Blæsbjerg havde ét af de 3 husmandssteder. Ejendommen ligger mellem vejen og banen. I mange år var deres hovedindtægt tageskær og fiskeri. Familien bestod af 4 sønner og en datter. Efter Chr. Blæsbjergs død blev den overtaget af 3 sønner, hvoraf den ældste, Harald blev særlig kendt i omegnen. Harald stammede meget og havde ikke haft den bedste skolegang, men var meget vidende. Hans store hobby var at samle flasker og meget af sin tid brugte han på skrænten ved Nordkystvejen, hvor han fulgte trafikken, som jo den gang også foregik på cykel. Gennem mange år var det noget folk snakkede om, når de fra Randers kørte til stranden. En af dem, der gennem årene havde set Harald mange gange på sin tur til Lystrup strand, var billedhuggeren Jan Blik Pedersen. Det havde gjort så stort et indtryk på ham, at han 25 år efter Haralds død kunne lave en vellignende buste af ham, som nu står ved Nordkystvejen, nøjagtig på det sted, hvor Harald tilbragte meget af sin tid.

Foto: Flemming Højer, Randers Amtsavis.

De eneste håndværkere, der gennem tiderne har været i Grund var en tømrer og en smed.

Byen har i mange år været kendt for sin taxa. Allerede i 1936 startede Poul Aage Nielsen med taxakørsel, det blev dog bare i 4 år til krigens start, hvorefter det blev lastbilkørsel fra egen grusgrav. I 1960 overtog han skolekørslen til Auning Skole. 1980 overdrog han kørslen til sin søn Niels Christian, der kørte frem til 2010.

1962 oprettede Gerda og Børge Jensen en vognmandsforretning, som kørte frem til 1981. Grund Taxa blev grundlagt i 1967 af Verner Sørensen og ved hans død i 1973 overtog datter og svigersøn, Aase og Knud Fredriksen forretningen, som i dag består af 6 busser, 2 minibusser til turist og skolekørsel samt 3 taxier.

I min barn- og ungdom var der på, hver af gårdene altid mindst to karle og en pige i huset, foruden løbshjælp i roe- og høsttiden. De fleste af byens arbejdsfolk arbejdede ved banen eller på slagteriet i Allingabro.

Grund Forsamlingshus blev i 1958 solgt og ombygget til bolig, det havde da i mange år været samlingssted for Drammelstrup, Spidsborg og Grunds beboere. Især husker jeg søndagsskolen, hver søndag formiddag. Juletræsfesterne både for Drammelstrup Skole og søndagsskolen var i mange år en tradition.

Min far Laurits Laursen var fra 1946 til sin død i 1959 sognefoged for Fausing Sogn. Sognefogeden var udpeget af amtmanden og havde lov at øve begrænset politimyndighed.

Det var en tid, hvor der kom mange mennesker her i huset. I februar udliveredes hundetegn og det foregik over 3 eftermiddage. Skulle folk giftes skulle der også skrives papirer. Sognefogeden havde også bemyndigelse til at vie folk. Det skete også jævnligt, at han skulle ud at pante, noget han ikke brød sig om. Sognefogeden var sognets lokalpoliti, så var der bal i forsamlingshuset kunne der også blive ringet efter ham. Et spændende arbejde som han var meget glad for. Ved kommunalreformen i 1970 ophørte sognefogedinstitutionen, kun nogle få år fik den lov at fortsætte.

Krigen 1940 til 1945

De første 4 år mærkede man ikke meget til krigen i Fausing Sogn, naturligvis var der mørklægning rationering og de andre restriktioner der fulgte med, først i 1944 blev der indkvartering af soldater i de to forsamlingshuse i Fausing og Grund. Det bevirkede at de ikke længere kunne bruges af sognets beboere. I Grund blev det bl.a. søndagsskolen, høstfester og meget andet, der måtte flyttes til private hjem. Da det kun var de menige, der var indkvarteret i forsamlingshusene, skulle befalingsmændene indkvarteres privat. I mit hjem i Grund var der en tom lejlighed på loftet, efter mine bedsteforældres død, som blev inddraget af tyskerne. Juleaften 1944 kom to officerer, som skulle bo der og da det var juleaften blev de inviteret til at være med ved juletræet, men da lysene blev tændt fik de tårer i øjnene og forlod stuen.

De boede her til marts 1945, hvorefter de skulle videre til Østfronten.

Der blev i vinteren og foråret 1945 gravet tankgrave - det var 5 meter brede og 3 meter dybe grøfter. De startede fra Grund Fjord og videre mod Drammelstrup, men de nåede dog ikke længere ind til Nordkystvejen inden krigen sluttede. Arbejdet blev udført af dansk arbejdskraft og foregik med skovl og spade. Jorden blev læsset på vogne og kørt til lavereliggende områder, hvor det skulle virke som volde. Det var hovedsagelig lokale arbejdsmænd der stod for gravningen, men der var også mænd fra andre dele af landet og en del af dem var indlogeret i Fausing forsamlingshus. Lønnen var høj i forhold til det der kunne tjenes ved landbruget, derfor var der ikke mange, der nægtede at arbejde for fjenden. Det var dog ikke alle der fik pengene med hjem, da der blev spillet meget på 6-eren - et spil der hurtigt kunne koste en ugeløn.

Da krigen sluttede blev de samme mennesker sat til at føre det hele tilbage til det oprindelige, men det var til en mindre løn end den besættelsesmagten havde kunnet betale. Lodsejerne, som det gik udover, fik en rimelig erstatning af den danske stat. Det meste af sommeren gik inden arbejdet var slut.

Den ene af tvillinggårdene her på billedet, blev i 1854 købt fri af Jens Anker Laursens tiptip-oldefar Laurs Madsen, den har siden været i familien Laursens eje. I 1960, efter Jens Anker Laursens giftermål med Inge Høegh Olesen, overtog de gården som 6. generation.